

**BALLADORA
DE VENTRE**

Lo crit contra ella han alsat
y la dansa li han privat,
alguns pares de camama,
pero després, d' amagat,
han aplaudit á la dama.

DE DIJOURS A DIJOURS

L'il·lustradíssim corresponsal á Madrid del *Brusi*, que firma ab las inicials *C. de C.*, deya en sa correspondencia inserta en la edició de la tarde del altre dimecres: «L' despreci ab que 'ls governs venen mirant los interessos de las provincias, comensa á donar sos fruyts, agrupantse 'ls espanyols per regions, pera defensar sos propis interessos, tan olvidats pe 'ls governants, que no s' ocupan en altra cosa que en repartir destinsos quan manan y en desacreditar la política dels seus adversaris quan están en l' oposició »

Real y positivament, es significatiu en alt grau aqueix extraordinari moviment regionalista per tots quatre cantons d' Espanya, qual moviment se reflectia (qu' es mes significatiu encare) en las colonias de cada regió que resideixen en lo rovell del ou de la Centralisació, entussiasmadas totas ab la fundació de centres regionalistas defensors de sos ideals; com si 'l despit hagués produhit aqueixa unió de miras entre tots 'ls provincians víctimas massa anys há del poder absorbent madrilenyo; com si totas las regions espanyolas, agermanadas, fossin impulsadas pe 'l mateix pressentiment de morir per consunció, no aprestantse á la defensa; com si aqueixa germanó indiqués la necessitat de viure alerta 'l regionalisme, á fi de no deixarse trepitjar mes per lo caciquisme que des la Cort impera y que té 'ls seus consulats en cada regió, en cada provincia, en cada comarca.

Que la tai marejada regionalista es obra del despreci ab que 'ns miran á n' els *de fora* 'ls senyors de la *Vila* no ho pot negar ningú que s' hagi fixat una mica en lo *crescendo* que va prenent la institiva repulsió envers tot quan de Madrid dimana... ¡Tan tips y cuyts estém de la tendencia destructora que anima á n' els d' allá sempre que tractan de la *vida propia* de cada regió!

Per lo tant, ells mateixos ajudan ab son procedir á la realisació dels somnis daurats que il·lusionan fins ais mes recalcitrants regionalistas. Conformes de tota conformitat ab l' agrupació total y ferma de las regions contra 'ls propòsits aniquiladors de nostres centralisadors governs; pero hem de creure, donchs, pe 'ls mateixos resultats contraproduhents de nostres enemichs ab sa guerra declarada contra las provincias, que hasta sense 'l *desperta ferro* de la unió nostra, lograríam de jorn l' aspiració comú.

Aixó es que la mateixa indiferencia, lo mateix despreci dels de dalt, son los millors alicients pera 'l conseguint de la complerta obra del regionalisme ben entés, puig que com mes gros se fassi lo dany á nostres interessos morals y materials, mes gran s' anirá sent lo malestar, mes insostenible será nostra situació y mes aviat 's trencará la tibanta corda del egoisme centralisador que 'ns lliga.

La proba mes convincent de que 'l trió del regionalisme, per obra y gracia de la Restauració, está á la puja, es, que fins la Andalusia (la regió que havia tirat

mes cossas sempre al foment regional) está treballant de debó pera fundar á Madrid un dels mes importants centres regionalistas.

Y que vagin sonant.. 'ls polítichs.

* * *

Dins de la tremenda crísis qu' está atravessant 'l país (que no está pas gens de broma), proposarse una Comissió organitzadora feros divertir celebrant lo Carnaval d' aquest any ab molta solta y rendint tribut al Art, es una idea titánica y mereixedors 'ls Comissionats de tota mena d' alabansas, perque, com diu molt bé aquell lema, «es altament humanitari fer olvidar per uns quants días á un poble sas penas.»

La primera part dels treballs de la Comissió organitzadora de referencia s' ha vist coronada del mes felis éxit, ja que 'l Concurs de cartells anunciadors ha merecut la resposta de la majoria de nostres mes celebrats dibuixants que han abocat en sos cartells la sal de son inagotable ingeni.

A propòsit: sens' ánim d' ofendre la bona fé del Jurat calificador de dijs cartells, hem trobat en lo fallo un contrasentit manifest al classificar lo mérit artístich del cartell guanyador del primer premi, *per unanimitat*. Segons 'l Jurat «al adjudicar lo citat premi, s' imposá á son autor la condició precisa de simplificar 'ls colors y arreglar la llegenda en forma més visible.»

Confesso que no entench per quina rahó poderosa se li ha donat 'l premi, desde 'l moment que podia haverse adjudicat de la mateixa manera á altres cartells ab iguals ó distintas condicions. To hom deu entendre que, en tot Certámen, lo primer premi s' hauria de concedir *incondicionalment*, sense peros, al treball que reunís mes bonas qualitats, com, per exemple, en lo present cas, al cartell n.º 28, qual cartell, segons opinió del Jurat, es de *mérit extraordinari* (calificatiu que no 'l té 'l premiat n.º 2).

Estém mes que segurs que 'l mateix senyor Labarta, si volgués ser franch, es de la nostra opinió... ¿No li sembla, senyor Pellicer?

Siga com vulga ha quedat plenament demostrat que per pintar cartells enginyosos no 'ls passa ningú la má per la cara á nostres pintors-dibuixants, als quals felicitem sincerament, sobre tot al guanyador, sino de fet, *de dret*, del primer premi, D. Olegari Junyent, germá de nostre col·laborador artístich L. Sebastiá que obtingué 'l primer accésit (cartell n.º 29) y li enviém també l' enhorabona, igual que á D. Antón Renau (n.º 31), altre dibuixant de LA TOMASA que 'n sab molt, á qui ha pertenescut altre accésit.

Felicitem, per fi, á la Comissió organitzadora de las festas del Carnaval d' aquest any per haver dut á terme ab tant acert lo referit Concurs artístich, que ha sigut interessantíssim pera 'ls inteligents y 'ls profans, constituhint un brillant prólech de l' obra regeneradora del degenerat Carnestoltas.

PEPET DEL CARRIL.

GRAVISSIM PROBLEMA

A casa menjém monjetas
 avuy si... y demá també,
 y aquet llegúm, no cal dirho...
 ¡'ns marxa d' alló mes bé!
 Puig apart de que ompla 'l ventre,
 dona llustro y satisfá...
 ¡es un aliment barato
 y fa que 's menji poch pál
 No mes li trobo un defecte
 qu' encare que no molt gros,
 presenta la desventatja
 de sé un defecte... *ruidós*
 Y com qu' un hom', 's visita
 ab la mellor societat
 aquet *ruidos subtarráneos* ..
 ¡mes d' un cop m' han afrontat
 Per tal motiu, fa alguns dias
 á ma muller li vaig dir:
 —No 'm fassis may mes monjetas,
 perque aixó no pot seguir—
 —¿Donchs, qué vols?
 —Lo que tu vulguis
 —¿Fesolets?
 —*¡Otro que tall*
 —¿Vols fabóns?
 —¿Que soch cap matxo?
 —¿Y guixas?
 —¿Per péndrehi mal?
 —¿Pot ser sigróns?
 —Res de balas!
 —Y donchs; ¿qué vo'drás?
 —No ho sé
 —Ah ja ho tinch... ¡Tu vols llentias!
 —Justa, noya, aixó 'm convél...
 No sé qué son, pró fixantme
 ab aquell passatje hebreu
 que diu qu' un plat de llentias
 va ser d' una herencia 'l preu,
 Suposo, veyent l' apreci
 qu' Essau, feu de tal plat
 que serán una gran cosa...
 Aixís donchs... queda aprobat!
 Ma muller, que cuyna al *pelo*,
 á l' endemá, 'm va amanir
 una plata de llentias
 qu' hasta 'ls ulls feya glatir.
 ¡Senceras, dauradas, róssas

y en bon punt d' amaniment,
 hasta davan salivera
 d' agafarshi á crema-dent!...
 Pró fills meus, quan vingué l' hora
 de posantshi... ¡Quin fracás!
 ¡Al primer cop de forquilla
 ja vaig arrufar 'l nas!
 Trezent forsas de flaquesa
 probárem de repetir,
 pro al últim... ¡vam aixecarnos
 y de taula vam fugir!...
 ¡Las pells mes duras qu' un cuyro;
 lo gra insípít, farínós,
 molt semblant á serraduras;
 y 'l such, tot brut y raspós,
 vam quedar de las llentias
 fins dalt de la nou del coll,
 y hem tornat á las monjetas...
 ¡á pesar del gran *soroll!*...

¡Senyors, la decepció inmensa
 que hi sufert ab tal llegúm,
 m' ha portat á un mar de duptes;
 m' ha omp'ert lo cervell de fum...
 Jo, de la Sagrada Biblia
 m' ho creya tot cegament...
 ¡Jo de la Historia Sagrada
 era un fervorós creyent! ..
 Per tal motiu, quan llegía;
 qu' Essau lo fill mes gran
 d' Isaac, li vengué á l' altre
 son pratimoni important,
 per sols un plat de llentias
 'm creya jo, á fé d' Essau,
 que las llentias serían
 un plat magnífich. ¡de l' *hú!*
 Mes luego, quan *motu-propio*
 m' hi convensut que 'l tal plat
 es mes propi d' un tocino
 que d' un ventrell delicat,
 m' ha semblat tan gros l' enigma
 y ab tants grans contrassentits
 que 'm passo rumiant 'ls dias,
 y sense dormir las nits...
 ¿Es qu' en aquells temps ditxosos
 la llentia, era milló?...
 ¿Haurán sufert las llentias
 una degeneració?..

¿Será qu' en aquellas épocas
 estava tan atrassat
 l' art de cuyna, qu' aquet *guiso*
 era una gran novetat?...
 ¿Sería Essau un go'afre
 tan dominat pe 'l ventrell,
 qu' un plat de vianda... d' aquesta,
 li capgirava 'l cervell?...
 ¿Estaría potsé 'l pobre
 tan aburrit ó afamat,
 que 's vengués la seva herencia
 per pura necessitat?...
 ¿Tindría Jacob, prou trassa
 al cuynar dita llegúm,
 per ferre un plat de *primera*,
 tan gustós, y ab tal perfúm,
 que son germá al olorarlo
 quedés igual qu' encisat,
 sense génit, ni *albedrio*,
 sense esprit, ni voluntat?...
 ¡Ah, senyors!, mon cap ofuscan
 més de mil suposicions...
 ¡Jo 'm fonch dins d' un mar de duptes!
 ¡Jo 'm perdo per tots cantóns!
 ¡La cosa té transcendencia!...
 ¡Aquest problema es inmens!...
 De Jacob, lo vell patriarca
 molts, avuy, som descendents...
 Y si ara, senyors, resulta
 qu' al heretar hi hagué frau
 calculin, senyors, calculin
 si 's prepara mal sarau!...

Aixís donchs, jo 'ls hi suplico
 á tots 'ls companys y amichs
 qu' escriuhen á LA TOMASA,
 una ajuda en mos fatichs.
 Y estich cert que si ells ilustran
 tan transcendental qüestió,
 resoldrém aquest problema.
 Obro donchs la discussió;
 —¿Com s' explica que 'l patriarca
 Jacob, á ne 'l germá seu,
 per sol un plat de llentias,
 li comprés lo dret d' hereu?—

M. RIUSEC.

ELLA

Es hermosa, seductora,
 plena de gracia, senzilla,
 un cabell que com l' or brilla
 y una cara encantadora.
 Nas correcte, ullets de fada,
 cutis blanch, peu petitó,

un cosset molt rebufó,
 bastant alta y ben plantada.
 La pell prima com la tela
 d' una aranya, dits de nina,
 la boqueta molt divina,
 pit turgent... ¡y un cor que gela!
 J. CASTELLET PONT.

EPIGRAMA

PER no saber de tocá
 prou, no deixavan casá
 á un músich, que d' ira cego
 demostrá se un músich bó,
 puig que junt ab sa *il·lusió*
 tocá .. las de Villadiego.

MANEL BENET.

MENUDENCIAS

—¿Vritat qu' aquet garbo y bonich pamet, son prou per' que trobi algun senyoret?

—Portera jahont viu l' amo d' aquesta casa?
—Si vol llogar lo primer pis, no 's cansi, que 's diu *Miram y-no 'm tochs*.
—No, senyora; suposant que 'l propietari deu está tip d' una portera tan xafardera com vosté, volia anarli á demanar la porteria.

—Ja veuràs *Mustela*: ó tots moros ó tots cristians... ¿No diuhen qu' aquet senyor Moret, es qui ha pastejejat aixó de la autonomia pe 'ls de Cuba?... Donchs, al mateix temps, podia concedirnosla á nosaltres, que també som de carn y ossos... ¡Mentres á n' éll no li robém lo relotje, ves que li costaria deixarnos guanyar la vida.

MODOŠ DE GONQUISTAR DONAS

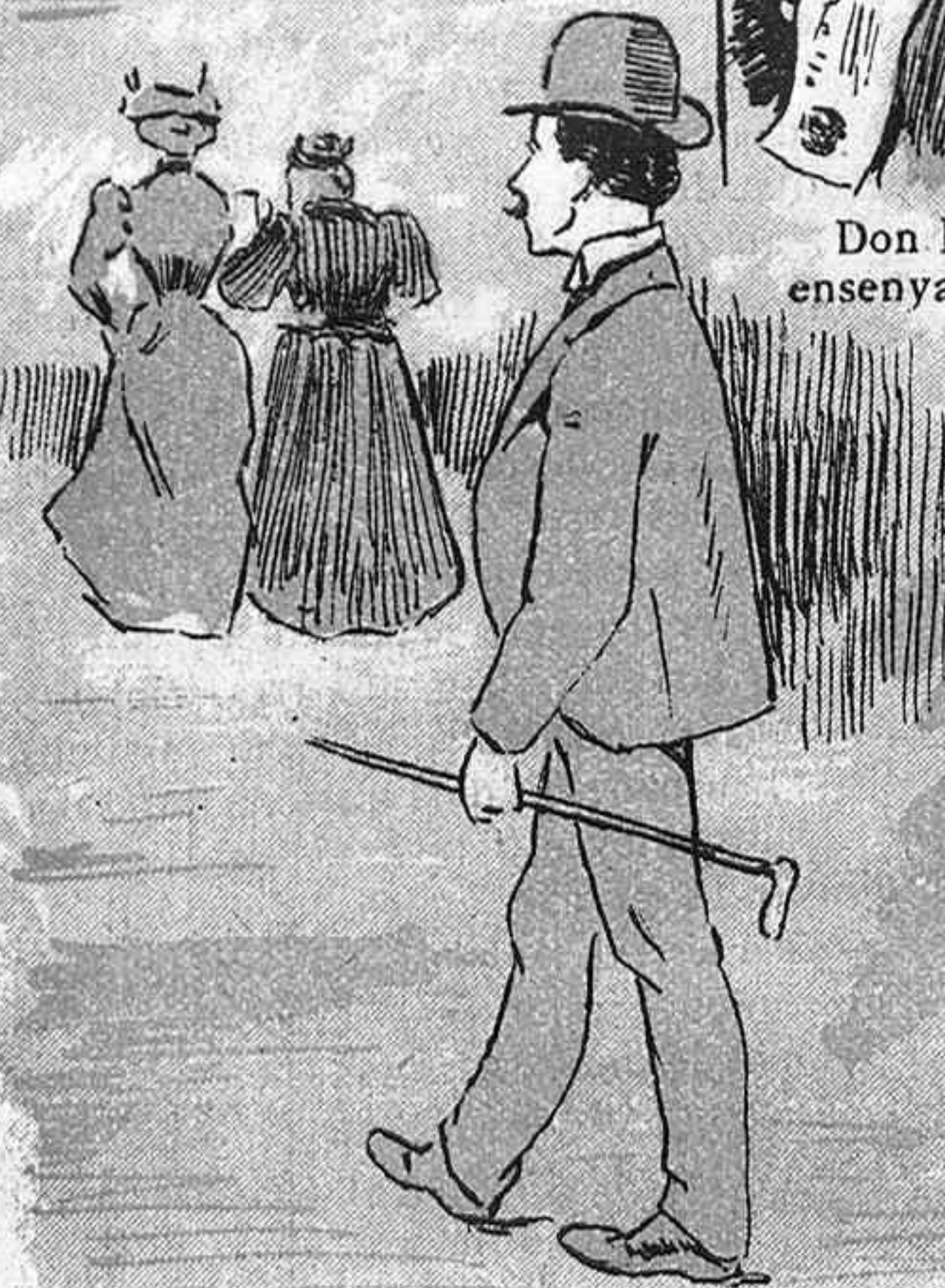
Lo pinxo Matagossets
ho arregla á crits y bolets

Lo sarauhista Melció,
ab molts mimos y dolsó.

Don Bonifaci, 'l banquer,
ensenyant algun paper.

Aquet prou ho arreglaría...
anant á la Vicaría.

Y aquet, dihent ab tó formal,
qu' arriuará á general.

Fluho

LO "SEÑORITO"

VAIG á parlar de deu ó dotze anys enrera. En las escalas de la porta principal de la iglesia de Santa María s' hi colocava á diari un pobre com d' un's seixanta anys, que caminava ab crossas y presentava una extensa cicatris sobre l' ull dret.

Pero lo que caracterisava á n' aquet pobre no eran precisament la cicatris ni las crossas; lo que 'l distingia entre 'ls seus companys de la porta de la iglesia, eran los seus modals distingits, son cutis blanch, sas mans finas, sas patillas á lo Rius y Taullet, y sobre tot sa conversació, que, sense ser la d' un erudit, era prou agradable pera qu' 'ls demès pobres se l' ascoltessin ab un palm de boca oberta.

Aquestas qualitats, que 'l convertian en gegant á la vista de sos companys, li valgueren lo sobrenom de *Señorito*.

Quan á las festas, arrivavam ab la meva esposa á la porta de la iglesia, y 'l *Señorito* m' allargava sa blanca ma demanantme un' almoyna, y 'm fixava ab sos dits estirats y prims, rematats per unas unglas netas y bombadas, pensava: «Aquest home deu esser un de tants desgraciats qu' han sigut víctimas de la *bolsa* ó d' altres desastrosos revessos de fortuna. Aqueixas mans no han agafat may lo picot, ni las eynas de taller; aqueixas mans, ó molt m' enganyo, ó han calsat guants en época no llunyana.»

Y tant m' intrigava 'l misteri de la vida d' aquell home, que molts vegadas en lloch d' oferir á la meva senyora l' aygua beneyta qu' havia prè de la pica, l' oferia, distretament, al primer subjecte que als alcans de la meva má 's trobava.

En aquell tipo curiós, jo hi veyia un exemplar magnífich de la paciència humana; un segon Job; un fervorós creyent de la sabiduría del Totpoderós, qu' havia recorregut resignadament á la mendicitat avants de profanar las lleys divinas apelant al suicidi.

En lo pobre de la iglesia de Santa María, jo hi descubria un preciós protagonista d' un drama de sensació.

Un día, va presentarse á casa una de las velletas qu' acostumavan posarse á las escalas de la esmentada iglesia, y va demanarnos la vianda sobrerera. Desseguida vaig fer entrar á la pobra al recibidor y vaig ordenar que li fós servit un plat fondo d' escudella y una bona racció de carn d' olla. ¿Com no, si aquella dona podia explicarme, sens dupte, la historia del *Señorito*?

Interpelada per mí la velleta, entre cullerada y cullerada d' escudella, va referirme lo que respecte aqueix curiós pobre sabia, en los termes següents:

«Senyor: lo *Señorito* — com li dihem nosaltres — se

veu en tan miserable estat, per voler de bruixotas, ó millor dit, per art del dimoni. Aquí ahont lo veu, brut y estripat, ha tingut criats hasta pera ventarli las moscas y cotxe esperant á tot' hora, á la porta de sa casa. Segons ell compta, tenia per cada *cabell del cap*, avants d' esser calvo, un miler de duros y tot un poble de casas, entre grans y petites. Los reys lo cridavan á sos palaus, quan tenian algun dupte, y li permetian que s' espliquès sense treures lo sombrero. Ja se li coneix, que s' ha fet ab personas del *alto gordo*, porque quan enrahona, sembla que las paraulas li surtin ab máquina y té tanta sabiduría com aquell sabi *Salmó*, que diu que ningú li passava la má per la cara.

Pero tothom té un' hora tonta, y 'l *Señorito* també va tenirla. Una nit, després d' haverse lligat los estrenya-caps y avants d' apagar la candela, va venirli al pensament qu' un día ó altre podia morir-se. Y diu que va agafarli una por, que tot ell tremolava, com si la Mort ja l' haguès agarrat per endurselen al *Campo Santo*. Si vosté vol, ja es ben sensible qu' una persona rica tinga de morir-se; ben diferent de nosaltres, que quan deixém aquet mon de miseria, tant de bé 'ns fa Deu.

Donchs, veyentse 'l *Señorito* en tals apuros ¿no diria quina va pensarsen? Oferir á la Mort tota la seva fortuna, ab la condició de que li donguès deu anys més de vida. La Mort va contestarli que ja s' ho rumiaría, y que la nit següent li comunicaría per medi d' una persona de confiansa la seva resolució. Cregui qu' es un cas que posa 'ls cabells de punta. Quan á la nit següent lo *Señorito* acabava d' apagar la candela, va sentir una forta pudor de sofre y un ruido de llaunas y ferro vell, com si fessin esquellots, y desseguida va presentárseli entre mitj d' un resplandor de foch del Infern, en Banyeta en persona. ¿Y sab qué va fer lo dimoni? Va presentar á n' al *Señorito* un paper, tot ell escrit ab lletra vermella, en lo que 's concedían los deu anys mes de vida qu' havia demanat lo nostre company, sempre y quan aquet se desprengués de la seva fortuna. ¿Qué hauría fet vosté? Donchs lo mateix va fer lo *Señorito*: veyentse entre la espasa y la paret, per salvar la pell, va firmar lo paper y desd' aquell instant va quedar tan pobre com una rata. No havían passat vuyt días, que si haguès sigut possible, lo *Señorito* ja s' hauría desdit dels tractes. Los seus parents, qu' avants li feyan l' aleta, al veurel pobre y pelat, li giravan la cara; los amichs, que s' havían afartat cent cops á la seva taula, quan lo veyan venir tombavan de cantonada; los seus antichs deutors se 'l miravan ab despreci. A fi y efecte de que la Mort s' enfadès ab ell, y l' enviés al altre barri, va probar d' anar á cobrar los lloguers d' aquellas casas que li pertanyían. Y 'ls inquilinos se 'l tregueren de devant á fástichs, dihentli qu' anava á sorprendre la seva bona fè, prenent cobrar lo que no li corresponia; pero la Mort, no 's va pendre ni la molestia de demanarli explicacions de la seva conducta.

Per' acabar: Lo *Señorito*, veyentse despreciat per tot arreu, no tinguè mes remey qu' acceptar los vuyt rals diaris y espardeyas, que se li oferiren si 's feya soldat de D. Carlos. A la primera batalla en que va pendre part, va quedar lo *Señorito* mal ferit d' un cop de sabre sobre l' ull dret y d' una bala á la cama, que va ferli arronsar un nervi. (Suposo que s' haurá fixat en aquella senyal que tè en lo front y en que 's veu obligat á portar crossas). Veyentse, donchs, lo pobre per qui m' ha preguntat, impossibilitat pe 'l treball, no va tenir altre recurs que demanar una gracia de caritat, per l' amor de Deu. Y vegi lo que son las cosas, ja fá mes de deu anys que va firmar aquell paperot que li va presentar lo dimoni, y ara que voldría morir, está mes plè de vida que quan tenia criats y carretel-la.»

Inútil consignar, acostumat com estich á pendre lo que 'm plau de las cosas, que l' aparició del dimoni, no va ferme mes efecte que qualsevol quènto de vellas; pero no obstant, la relació de la pobra, va donarme á entendre que 'l *Señorito*, sino víctima precisament d' en Banyeta, ho havia sigut d' algun d' aquets usurers que deixen diners al doscents per cent, que, pe 'l cas, son mes dimonis que 'ls dimonis mateixos. Y, en conseqüencia, se 'm va fer tan simpátich é interessant lo tipo del *Señorito*, que no podia anar á Santa María, que no deposités una moneda en sas mans blancas y finas.

La vinguda del meu íntim amich Eduardo que

residía á Madrit, per' ser padrí de la primera criatura que 'l cel va concedirme, va proporcionarme alguns datos mes autèntichs, que 'ls que m' havia donat la vella, sobre la vida d' aquell pobre interessant.

Quan batejat ja 'l meu fill, sortíam de la iglesia y tots los pobres á fi de pescar algun centimet enrotllavan al padrí, lo *Señorito* no 's movía del seu lloch, amagantse la cara com si temès esser conegut.

—Pobre home—vaig pensar jo.—¡Que prudent! ¡Com se li coneix que no es pobre d' ofical Y aixís ho vaig fer notar á l' Eduardo.

Aquet, després d' haver llambregat al *Señorito*, tot assombrat va contestarme: Efectivament, no es pobre d' ofici; pero es lladre de professió.

Y tot anant cap á casa, va comptarme, que feya ja alguns anys trobantse ell—lo meu amich—á la *Porta del Sol*, lo tal *Señorito* li havia ficat la má á la butxaca pera robar i 'l relotje, sense lograrho, y rebent sols un fort jaco del bastó de ferro qu' usava l' Eduardo, quin bastó, entre altres desperfectes, va produhirli una fonda ferida sobre l' ull dret y va arronsarli un nervi de la cama.

Ara comprench qui va ser lo dimoni: lo meu amich.

Pero un dimoni decent; porque de la palissa va treure al *Señorito* del camí de la perdició, pera portarlo á la iglesia.

A. GUASCH TOMBAS.

PARA NAVIDAD — GRAN SURTIDO EN

propias para Dependientes de Cafés, Peluquerías, Fondas, así como Corporaciones de Serenos, Vigilantes, Carteros y toda clase de industrias como Panaderos, Lampistas, Zapateros, Sastres, Carboneros, Basureros, Repartidores, Cocheros, Taberneros, Porteros, etc., etc.

NUEVOS Y VARIADOS DIBUJOS
PRECIOS SIN COMPETENCIA

VENTAS AL POR MAYOR Y MENOR

Litografía Barcelonesa

DE

RAMÓN ESTANY

6 - CALLE DE SAN RAMON - 6 - BARCELONA

LA TOMASA

TEATRO CATALUNYA (Eldorado)

FFiguer

LEOPOLDO FRÉGLI en varias de sas obras

ESCENAS HABANERAS

LA RETRETA

Mors los dijous y diumenjes al vespre, ja havent dinat, la societat habanera acut al Parque Central y dant voltas pe 'ls passetjos, ó seyent, si están cansats, al so de l' alegre música de una banda militar, passen dos ó tres horetas olvidant penas y afanys.

Encar' que petit, lo Parque n' es un l'och molt animat, per ser lo punt ahont se troban cafés y teatros en gran.

Tacon, Albisu y Payret, colisseus molt elegants: Café Central, l' Inglaterra, Salón H, y l' Alemán, junt ab dos bonichs Cassinos

de 'ls dependents (1) y Asturians, forman la plassa, ahont lo Parque per ells se troba voltat.

En una nit de Retreta, molt un home pot gosar contemplant bellas cubanas, y extassiantse ab son mirar que crema encare ab mes forza que nostre sol tropical.

Lo sexo bell, que aqui abunda com abunda en totas parts, es la noia de la festa que resulta mes brillant.

Se veuen tipos y escenas ab abundant varietat, puig se hi veu representada tota la escala social.

Alli en confusió agradable satisfets van desfi ant, tenorios que van de cassa,

respectables comerciants, escriptors y periodistas, militars de tots los graus, artistas sense contracta, toreros desenganyats de qu' en Cuba no resulta la gran festa nacional.

En fi, tots els que s' agitan en l' habanera ciutat, els que penan, els que gosan, la miseria, el capital, la virtud acrisolada y la mereitriu vagant.

Es un cuadro ple de vida el que 's deixa contemplar tots 'ls dijous y diumenges al vespre, ja havent dinat.

R. ALONSO.

Habana, Novembre, 1897.

1 Del Comer de l' Habana.

TEATROS

LICEO

Las representacions de *La Gioconda*, efectuadas en la passada setmana han donat motiu á que en nostre gran teatro se sentissen aquellas ovacions que forman época.

No podia menos de ser aixís, desde lo moment en que la protagonista estava confiada á la eminent artista senyoreta Theodorini, que després de estar ausent de nosaltres uns quants anys, ha vingut en lo complert desenvolupament de sas facultats, per lo que se senti extraordinariament aplaudida en tota la ópera y molt principalment en lo *duo* del segon acte y escenas finals de la obra.

La Sra. Borlinetto á qui estava confiat lo personatge de «Laura», la secundá molt admirablement, per lo que siguié molt aplaudida en lo mencionat *duo*.

Ab l' «Enzo» debutava lo tenor Sr. Gianini, desconegut de nosaltres, demostrant possehir una magnífica veu y bona escola de cant, de la que 'n feugala en la famosa *aria* del segon acte.

A l' altura de sa reputació lo célebre baritono monsieur Kaschman aixís com lo mestre Ferrari.

Pera dimars estava anunciada la ópera *Aida* sentnos, á causa de la festa de la setmana, impossible fer revista de son desempenyo. En preparació hi ha la ópera *Carmen*.

ROMEA

Per ara *A costellas del gendre*, arreglo del Sr. Colomer, ha sigut de las obras novas la que lo públich li ha tributat mes aplausos, de manera, que la Empresa ab molt bon acert la ha fet representar casi á diari.

La novetat de la setmana ha sigut lo benefici de la artista que en cartells y programa es titulada primera actriu, havent representat un drama castellá, ab tot y ser lo teatro catalá lo qui li ha fet lograr lo dictat que li donan.

Cosas veredes el Cid.

Dilluns últim y com deferencia de la Empresa al senyor Llanas, fou concedida á n' aquet autor, funció d' honor ab sas obras *Don Gonzalo ó l' orgull del gach* y *No es tan fiero...* la que ademés de una magnífica entrada proporcioná molts aplausos.

Pera benefici del primer actor y director Sr. Bonaplata, que tindrà lloch demá divendres, se prepara l' estreno *La taberna y lo taller*, arreglo fet per lo beneficiat, y está en

estudi pera estrenaria próximament la comedia de nostre company Sr. Barbany, titulada *¡Camándulas!*

NOVETATS

Vegis la revista de la setmanapa ssada, puig com encare la obra *Los dos pilletes*, segueix representantse ab igual extraordinari éxit, la Empresa per ara no té lo propósit de pensar ab obra nova.

En las vigílias de festa y dias festius, hi ha verda-ders plens y la companyia segueix logrant los mateixos aplausos que en sas primeras representacions.

TIVOLI

La funció en honor del reputat actor y autor D. Conrat Colomer, efectuada 'l dijous últim, no va oferir altra particularitat que la de donarse en aquet teatro la primera representació de la sarsuela en dos actes *Verdalet pare y fill del comers de Barcelona*, qu' obtingué un éxit tan franch com al esser estrenada fá un parell d' anys en lo Jardí Espanyol.

La popularíssima sarsuela d' espectacle *De la terra al sol*, va proporcionar lo diumenge passat dos entradóns á la Empresa, y als artistas, ocasió de lluhir sas habilitats.

Pera avuy está anunciat lo benefici del Director de orquesta de la Companyia, Sr. Isaura, autor de la bonica música d' *Un celobert*, sarsuela qu' ha obtingut un éxit brillant.

Creyéim que l' éxit alcansat per aquesta obra, pot demostrar plenament á la Empresa, que convé als seus interessos no descuydi 'ls estrenos, tan catalans com castellans.

D' obras pera estrenar no 'n faltan, y quan s' en ensopega una, sempre es de millors resultats que l' escudella rescalfada.

¿Per qué no 's procura en aquest important teatro, donar nova vida á la decayguda sarsuela catalana?

Nos sembla que fora éxit.

CATALUNYA

Creyam que 'l sol anunci de Frégoli portaria numerosa concurrencia á aquet *mascot* teatro, pero no 'ns pensavam que 'l deliri fos tan gran, de manera que la major part de dias no hi ha localitats ni entradas en taquilla.

Lo genial artista ha vingut ab nous treballs que 'l fan superior á tot quan se pugui dir.

Hi ha que veurel per creureho.

UN CÒMICH RETIRAT.

Per cromos de felicitació á la Litografía de Ramón Estany
(6, SANT RAMÓN, 6)

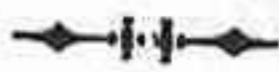
—¿Ahont los has comprat, Antón?
—A n' al puesto de cada any
—¿Diu que 'ls millors cromos son?
—Per bons cromos... roda 'l mon
y torna á casa l' Estany.

—¡Ah, lo qu' es jo no 'm deturo;
ja estich massa escarmentat...
quan l' any passat vaig anarhi,
ja s' havían acabat.

—¡Manoy, que macos! ¿D' ahont son?
—¡De casa 'l senyor Ramón!
—¿Y 't donan bon resultat?
—¡Los vestits que m' hi he comprat!...

Bibliografia

EL SOLDADO ESPAÑOL per D. Carlos Martí

Ab lo titul amunt expressat, D. Carlos Martí, periodista català y actualment cabo de infanteria en l' exèrcit de l' isla de Cuba, ha publicat un opúscul castellà endressat principalment als seus companys d' armes.

Dintre 'ls límits que l' Ordenansa Militar concedeix á un subaltern, l' obreta del Sr. Martí, está desenrotllada ab molta sinceritat y ab notable brillantés, rahó per la qual no duptém que será molt llegida y li valdrá al seu autor un avens en sa carrera.

Un dato notable. Lo senyor Marí formant part del Batalló de Sant Quintín (com molts fills de la Barceloneta) va trobarse en l' acció ahont fou mort lo cabecilla Maceo.

Un aplauso al militar-periodista, compatrici y company, y moltes gracias per la seva galanteria.

També hem sigut distingits per lo reputat literat mallorquí Francisco Antich é Izaguirre, ab sas produccions.

Luz Fernández, novela.

Nerviosas, que comprén lo segon centenar dels mil sonets que te en cartera.

Cartas Finiseculares, escritas á varis autors nacionals y extrangers ab motiu de sas obras dramáticas mes notables.

Ditas obras se venen als preus de 1'50 pessetas. 1 y 50 céntims, respectivament, en las principals llibrerias.

De la important revista *L' Aureneta*, hem sigut favorescuts ab las següents obras:

Deliri de grandesas, drama en tres actes y en prosa, original de D. Joseph Nogué y Roca, estrenat ab molt bon éxit en lo teatro Principal la nit del 20 octubre últim;

De Nadal á Sant Esteve, comedia de costum en dos actes y en vers, original de D. Joan Molas y Casas;

Lo marit de la difunta, juguet en un acte y en prosa original de Francisco Figueras y Ribot;

¡África! comedia en tres actes y en prosa;

L' oncle Benet, comedia en un acte y en prosa, arreg'lo per lo Sr. Montero, estrenat en lo teatro Romea en 8 Octubre passat.

La cosina de la Lola, comedia en un acte y en prosa original de D. Francisco Xavier y Godo, que s' estrená ab brillantíssim éxit en lo teatro Romea lo día 5 Octubre.

Remerciém degudament l' envio tant á *L' Aureneta* com al poeta mallorquí per sa deferencia.

PUNTA

Un fusté molt xarlatant
aquet día m' explicava
que parlant, ell may s' errava
y passa 'l día serrant.

CARLOS D' ALFONSO.

Campanadas

Galantment invitats per la distingida Societat *La Granada Graciense*, tinguérem lo gust de concorre dissapte passat á un concert que doná en sos salóns *Catalunya Nova*, lo discutit coro que dirigeix lo Sr. Morera.

Lo programa, excepte un estreno del citat mestre, no contenia res de particular, puig totas las composicions que foren cantadas ja las coneixíam d' altres concerts y no hi ha per que repetir lo concepte que 'ns van mereixe. Dirém no mes que *Los Pescadors*, de Clavé, continuan interpretantlos com sempre, ó siga ab uns crits y uns *florejos* que no dirém si son ó no ben aplicats, pero sí repetirém que no es alló lo qu' escrigué l' immortal músich-poeta, y, per lo tant, fa molt mal lo Sr. Morera, d' esmenar la plana á n' en Clavé y de traspasar las atribucions que té un director de coros; en nostre concepte, un mestre de coros al interpretar l' obra d' un altre, ¡y sobre tot d' un mestre com en Clavé! s' ha de reduhir á lo que diu la partitura. ¡Res d' inventiva ni d' esmena!... ¿Qué diria 'l senyor Morera, si un altre, fos qui fos, li toqués 'ls compassos d' alguna partitura seva, á pretext de millorarla? Diria que qui vulgui cosas estranyas que se las escrigui ell!... Donchs vagi prenent patró...

Respecte al *Crit de patria*, qu' es lo titul de la pessa estrenada dissapte, ab lo degut respecte li dirém al senyor Morera, que no 'ns ha convenut poch ni molt. No hi sabém trobar la *patria* en lloch, en aquells crits esbojarrats, baladrers, sense matissos, y, finalment, cantats ab tan poch gust qu' hasta 'ns semblaren malaguanyats 'ls aplausos qu' obtingueren. Lo únich recomanable que hi trobém es que sols dura dos minuts l' audició.

Creyém que la inmensa majoria dels oyents (llevat naturalment 'ls protectors, 'ls *seballuts* y 'ls catalanistas) serán de la nostra opinió, y no tindriam, en proba de imparcialitat, cap obstacle en refiarnos del sufragi del auditori per refermar nostra opinió.

Ja es ben bé vritat, que qui s' embolica ab matrimonis, desenganyat en surt.

Un marit y molla, ell cego y ella no, que 's guanyavan la vida honradament demanant caritat pe 'ls carrers de Vilanova, l' altre día van tenir las sevas diferencias, y vetaquí que 'l cego va clavar una palissa á la seva dona, qu' aquesta fugint d' ell com del mal esperit, sense mirar ahont posava 'ls peus, va anar á caure á una sisterna ó depòsit d' ayguas.

La dona del cego estava embrassada, y efecte del bany... ó de la tunda, qu' es lo mes segur, va parir al cap de poch rato una nena com un sol.

Las autoritats, justament indignadas, ordenaren que 'l marit despiadat, fos expulsat acte continuo de la vila, y l' ordre fou cumplerta.

Va enterarse de tals ordres la dona del cego, y sense tenir en compte son estat delicat de partera; s' en va anar á trobar á l' arcalde, y va demanarli una pesseta per medicinas, que li fou entregada, sense réplica de cap classe.

Un cop la esposa atunyinada va tenir en son poder aquell *gran capital*, va anar á buscar al tendre marit que rondava pe 'ls deforas de la població, y tots dosets van invertir la pesseta en vi del fort, anant després á dormir la mona als calabossos de casa la vila.

¿Qué tal? ¿Qui s' hi embolica ab matrimonis!

¡A molts d' ells, las garrotadas los hi son mitja vida!

Lo diumenje passat assistirem al Teatro Circo del Mar-nou, ahont s' hi estrenava *Lo Promés de la Carmeta*, comedia en un acte y en vers, original de nostre estimat y constant colaborador En Joseph Pujadas Truch.

La obreta garbosament versificada, com acostuma ferho 'l Sr. Pujadas, es un conjunt de ben trobadas situacions, y escenas saturadas de xistes espontanis y de bona lley que divertiren molt al públich, que cada moment esclatava en fortas rialladas.

Lo desempenyo fou dolent á tot serho, puig los actors estavan molt insegurs en los papers; no obstant en lo de *Miquel* (criat) lo Sr. Valero va estarhi bastant acertat.

Al final de la obra fou cridat en mitj de forts aplausos l' autor, qui per modestia no va presentarse.

Avuy desde nostras columnas renovém l' aplauso que tributarem a. Sr. Pujadas en l' estreno de sa aixerida obra.

*

Lo tigre «César» que va lluytar fa poch á Madrit ab un toro, y que segons la prempsa madrilenya havia quedat mort ó poch menos, va arribar 'l dissapte últim á n' aquesta ciutat, mes trempat qu' unas pasquas, pera pendre part en diferents espectacles.

M' en alegro; perque si voleu mal á un tigre, digueul; que 's deixa guanyar per un toro.

Ja que 'l tigre en qüestió está batejat ab lo nom de «César», per ser justos hem de dir: «A Dios lo que es de Dios, y al César lo que es del César.»

*

Segons sembla 'ls tocinayres 'ns fixan lo plasso d' un any, per acabar la guerra de Cuba, ó de lo contrari vindrá la de Deu es Cristo...

Si aixó es cert, potsé passará lo del andalús del quiento, qui havent rebut una bofetada de veras, deya qu' ell certas bronas ne las suportava.

Quan al cap d' un any la guerra duri encare, 'ls podrém dir:—¡Apa macos, que ja ha passat l' any!

Y eils, ab la *canguelitis* que traginan, respondrán:

—Espereuvos d' aquí á un altre any... ja sabreu lo qu' es bó.

*

Se 'ns ha assegurat que prompte s' estrenará en un dels mes importants teatros d' aquesta ciutat una sarsuela en 2 actes, arreglada á la escena castellana per D. Eduardo Flores Pastor, y posada en música pe 'l jove y notable compositor catalá D. Alfons Rodas.

La nova obra 's titula *Los Ratones*, y segons los informes que sobre la mateixa hem rebut, promet ser un verader aconeximent teatral.

*

María Bisbal, condemnada per la publicació d' unas fullas clandestinas, en las que segons sembla s' abogava per la insurrecció, s' ha dirigit á la Reyna demanant la gracia d' indult, fundantse en la falta de intenció al cometre 'l delicte, en sa ignorancia y en las especials circunstancias en que 's trobava á causa de estar prés lo seu marit.

¿En las fullas se defenia la insurrecció?

Donchs, ni val la pena de parlarne.

¿No s' ha concedit l' indult als insurrectes cubans?

¿Si?

¡Donchs, aixó es peix al cove!

*

Per si no ho sabian, ara 'ns dediquém á la cria de gossos...

L' ajuntament, fiel intérprete dels desitjos de Barcelona, ha destinat una secció del Parque, á servir de *chénil* ó perrera, á fi de que tot fill de vehí, puga extassiar-se ab las graciosas piruetas dels súbdits del doctor Ferrán.

A n' allí 's cuydarán esmeradament 'ls chelins de totas las rassas hagudas y per haver, y tot sovint s' efectuarán firas del *ganado*, á fi de que no hi hagi barceloni decent, sense 'l seu corresponent *quisso*.

Los primers exemplars de la colecció diu que 's treuran de las mateixas oficinas municipales, destinant lo *gos* que tant abunda en ellas, á fundar una rassa nova.

Vetaquí un sistema d' aprofitar lo que fins ara havia perjudicat tant á la població. ¡Lo *gos* dels nostres empleats!

*

¡No dirán que 'l fret no 's presenti aquet any ab actitud belicosa!

De primer antuvi, ja fent baixar 'l termómetro dias en-rera, alguns graus sota zero y per vaticinis d' alguns fabricants de calendaris ja se sab qu' avants de Nadal, lo v 's vendrá á canas com á Rússia y fins 'ls gelats s' haurán de servir calents.

L' embaixador de l' hivern al presentar sas credencials s' ha portat com un home.

¡Nada menos que prop de Bilbao, ha soterrat tot un tren correu!

Aixó 'ns faltava als pobres espanyols. Entre las dugas guerras, lo fret, 'l *tupé* de Don Praxedes, nosaltres si qu' estém ben *frescos*!

*

Sembla que 'is venedors del important mercat de Sant Hipólit de Voltregá, están que no 'is hi arriba la camisa al cos.

Y tenen los seus motius

Los que en aquella població están en lo candelero municipal, han senyalat los puestos de venda ab números de palm, puig portan la intenció, segons se diu, de fer pagar un crescut lloguer als venedors que 's presentin á mercat.

Se diu també, que l' objecte d' aquet lloguer, no es altre que 'l d' evitar competencias, puig com molts dels que 's proposan imposarlo tenen botiga oberta, no volen tenir rivals en lo negoci.

Lo poble es contrari á n' als que manejan las cireras, puig sab de sobras que tal disposició matará 'l mercat, y 'l mercat dona molta vida á Sant Hipólit de Voltregá.

¿Los del candelero volen tirar á perdre lo mercat? Donchs, lo poble pot pendre revenja. ¿Com? Passant de liarch per devant de las botigas dels que manejan las cireras ¡Ja abaixarian velas!...

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL-LUSTRAT Y LITERARI
PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Espanya y Portugal, trimestre.. . . .	1'50 pessetas
Cuba y Puerto Rico, id.	2 " "
Extranger, id.	2'50 " "
Número corrent.	0'10 " "

NOTA.—Tota reclamació podrá dirigir-se á l' Adm.-
nistració y Redacció del periódich

6, SANT RAMON, 6.—BARCELONA

LITOGRAFIA BARCELONESA

— de Ramón Estany —

6, Sant Ramon, 6.—BARCELONA

QUI MÉS HI HA...

— Pe 'ls traidors. l' autonomia.
pe 'ls leals.. val mes que callém...
¡Fins nos prenen la miseria
de tabaco que portém!

SECCIO DE TRENCA - CLOSCAS

XARADA

Es ma *prima* una vocal,
arbre fruyter ma *segona*,
tersa nota musical,
la *quarta* negació dona
y veurán ab poca estona
qu' es nom d' home lo *Total*.

F. MÀS ABRIL.

CONVERSA

— Pepita ¿ab qui va al ball avuy?
— Ab la meva cosina.
— ¿Quina, la Felisa?
— No; la que vosté mateix ha dit.

R. CAMPINS.

TERS DE SÍLABAS

Sustituir los punts per lletres, de manera, que llegidas vertical y horizontalment, donguin per resultat, los noms següents: 1.ª ratlla: Prenda de vestir, en plural; 2.ª: Ofici; 3.ª: Idioma.

JAUME TRIBÓ.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 — Poble catalá.
- 5 9 7 8 6 8 6 2 — «
- 5 6 7 6 7 8 9 — Establiment.
- 5 9 8 6 7 9 — Part del cos humá.
- 1 9 1 6 7 — Utensili d'escriure
- 7 2 8 9 — Planta.
- 1 6 7 — Preposició.
- 1 8 — Plassa de Barba.
- 5 — Consonant.

M. VANTORRA.

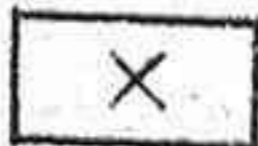
TARJETA

Adela Vilap. Condol
ARENYS

Formar ab las anteriores lletres lo títul d' una comedia catalana y l' apellido de son autor.

J. TORRENT DE ARENYS.

GEROGLÍFICHS

I X

J. O. AGUILA.

1896

D N I

1397

D B

D

X

JOSEPH DE VILO ASTUAZ.

SOLUCIONS

À LO INSERTAT EN LO NÚMERO 488

Xarada. — *Bo—que—ri—a.*
Logogrifo numérich. — *Picalqués.*
Rombo. —

R
R o s
R o s a s
R o s a l i a
S á l a s
S i s
A

Tarjeta. — *Lo somni de la ignocencia.*
Gerooglífich. — *Per bonas firas á Castell-tercol.*